

महाराष्ट्रातील निवडणूक प्रक्रीया

- महाराष्ट्रातील प्रबळ एकपक्ष प्रभुत्व पध्दत
- महाराष्ट्रातील प्रबळ पक्ष प्रणालीतील समस्या
- स्पर्धात्मक आघाड्या

भारत स्वतंत्र झाल्यापासून एकूण १२ निवडणूका

महाराष्ट्राच्या निर्मितीपासून एकूण १० निवडणूका

१९७७ ते १९७९ व १९९५ ते १९९९ अपवाद

१९६० ते १९७८ काँग्रेसच्या निर्विवाद वर्चस्वाचा कालखंड

१९७८ पक्षात फूट पडली

१९७८ ते १९८० संमिश्र मंत्रिमंडळाचा कालखंड

१९९५ नंतर एक पक्ष प्रभूत्व युग संपले

महाराष्ट्रातील पक्षपद्धतीचा उगम व विकास:-

- 1) स्वातंत्रपूर्व कालखंड
- 2) पक्षपद्धती निर्मितीचा कालखंड
- 3) एकपक्ष प्रभूत्वाचा कालखंड
- 4) स्पर्धात्मक प्रभूत्व
- 5) निर्विवाद एकपक्ष प्रभूत्वाचा कालखंड
- 6) एकपक्ष प्रभूत्वाचा अस्त आणि बहुपक्ष पद्धतीचा प्रारंभ

स्पर्धात्मक प्रभुत्व

Year	Total seats	Congress	Other Parties
1962	264	215	39
1967	270	203	67
1972	270	222	48
1977	270	71	69+91 (PLD)
1990	288	141	94(SS+BJP)

महाराष्ट्रातील पक्षपद्धतीची वैशिष्ट्ये:-

- बहुपक्ष पद्धती
- एक पक्ष प्रभूत्व पद्धती
- स्पर्धात्मक द्विपक्ष पद्धती
- काँग्रेसी व्यवस्था
- प्रबळ विरोधी पक्ष
- प्रादेशिक पक्षांचा प्रभाव
- दबाव गटांशी साधर्म्य
- ऐक्याचा अभाव
- सत्ताकेंद्री स्वरूप

काँग्रेस पक्षाच्या वर्चस्वाची कारणे:-

- वर्चस्वाशाली जात
- पंचायत राज्य व सहकारी संस्था
- बेरजेचे राजकारण
- दुर्बल विरोधी पक्ष
- सत्तेचे फायदे